

ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΟΙ ΧΕΙΡΙΣΜΟΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΕΧΘΡΩΝ ΚΑΙ ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ

Πασχάλης Χαριζάνης
Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι μελισσοκομικοί χειρισμοί είναι ένας από τους βασικούς τρόπους αντιμετώπισης των εχθρών και ασθενειών των μελισσών. Κάθε σωστός χειρισμός έχει σαν αποτέλεσμα την έγκαιρη πρόληψη αλλά και καταπολέμησή τους. Παρακάτω συνοψίζονται αυτοί οι χειρισμοί.

1. ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ

Η μεταφορά μελισσιών σε περιοχή με καλή ανθοφορία για συλλογή τροφής (γύρης, νέκταρ) δίνει την ευκαιρία στις μέλισσες να τραφούν καλύτερα. Κάθε μεταφορά ταλαιπωρεί τα μελίσσια και πεθαίνουν πολλές μέλισσες κυρίως όταν οι αποστάσεις είναι μεγάλες, όταν ο καιρός είναι ζεστός και όταν ο αερισμός της κυψέλης ανεπερκής. Αυτή η καταπόνηση (στρες) αν δεν σκοτώσει τη μέλισσα της μειώνει την άμυνα. Μια καλή όμως μελιτοφορία δίνει την ευκαιρία στο μελίσι να τραφεί καλύτερα, να αποθηκεύσει γύρη, μέλι για πιθανό τρύγο και να καθαρίσουν οι κηρήθρες από προσβλημένο γόνο. Χαρακτηριστικό είναι το πόσο γρήγορα καθαρίζουν οι κηρήθρες από τις μουμιοποιημένες προνύμφες, από ασκοσφαίρωση σε μια καλή μελιτοφορία.

2. ΤΡΟΦΟΔΟΤΗΣΗ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ (Εικ. 1)

Πρέπει να γίνεται τροφοδότηση των μελισσιών με σιρόπι ή υποκατάστατο γύρης όταν υπάρχει ξηρασία και τα αποθέματα της τροφής έχουν εξαντληθεί μέσα στην κυψέλη. Η τροφοδότηση των μελισσών σε δύσκολες περιόδους θα βοηθήσει τα μελίσσια να διατηρήσουν τη δυναμικότητά τους, ώστε να είναι έτοιμα για μια νέα μελιτοφορία ή για ένα καλό ξεχειμώνασμα. Η τροφοδότηση με υποκατάστατο γύρης 4 με 6 εβδομάδες πριν την έναρξη της κύριας ανθοφορίας θα δώσει νέο πληθυσμό για έναν καλό τρύγο. Είναι πολύ σημαντικό να τροφοδοτούμε τα μελίσσια μας με τροφές γνωστής προέλευσης για να αποφύγουμε αρρώστιες. Όταν παρασκευάζουμε τις τροφές μόνοι μας είναι οικονομικότερες.

Εικόνα 1. Τροφοδότηση του μελισσιού με υποκατάστατο γύρης. Με το πλαστικό πάνω, η τροφή δε στεγνώνει.

3. ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΑΛΑΙΩΝ ΚΗΡΗΘΡΩΝ (Εικ. 2)

Η αντικατάσταση παλαιών κηρηθρών είναι μία πολύ καλή αρχή . Οι παλαιές κηρήθρες έχουν συνήθως μεγάλο αριθμό σπορίων από ασθένειες όπως Αμερικανική και Ευρωπαϊκή Σηψιγονία, Ασκοσφαίρωση και νοζεμίαση. Ακόμη οι παλαιές κηρήθρες έχουν μικρότερα κελιά με αποτέλεσμα οι αναπτυσσόμενες μέσα σε αυτά μέλισσες να είναι μικρόσωμες. Ένας ακόμη σοβαρός λόγος για τον οποίο πρέπει να αλλάζουμε τις παλιές κηρήθρες είναι η απομάκρυνση υπολειμμάτων, φαρμάκων που χρησιμοποιήθηκαν για την καταπολέμηση ασθενειών και εχθρών ή για τη διατήρηση κηρηθρών.

Εικόνα 2. Παλιά κηρήθρα που πρέπει οπωσδήποτε να απομακρύνεται από την κυψέλη.

Εικόνα 3. Δυνατό δύοροφο μελίτσι έτοιμο να συλλέγει μέλι αλλά και να αντιμετωπίσει τους διάφορους εχθρούς και ασθένειες.

4. ΑΛΛΑΓΗ ΒΑΣΙΛΙΣΣΩΝ

Η αντικατάσταση των παλαιών βασιλισσών πρέπει να γίνεται κάθε 1,5 – 2 χρόνια με νέες καλής ποιότητας. Η παραγωγή των βασιλισσών γίνεται σε υγιή μελίση. Για την παραγωγή βασιλισσών επιλέγουμε το καλύτερο μελίσι του μελισσοκομείου μας το οποίο έχει την καλύτερη παραγωγή, μικρότερη σμηνουργία, είναι λιγότερο επιθετικό και ανθεκτικό στις αρρώστιες.

5. ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΔΥΝΑΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΙΩΝ (Εικ. 3)

Τα δυνατά μελίση αντιμετωπίζουν ευκολότερα κάθε προσβολή και αποθηκεύουν περισσότερο μέλι. Χρειάζεται όμως προσοχή γιατί το δυνατό μελίσι καταναλώνει γρήγορα τα αποθέματα τροφής σε περίοδο έλλειψης μελιτοφορίας.

6. ΑΠΟΦΥΓΗ ΠΑΡΑΠΛΑΝΗΣΗΣ (Εικ. 4)

Αποφεύγουμε την παραπλάνηση όταν τοποθετούμε τις κυψέλες ακανόνιστα, σε συστάδες που να σχηματίζουν ημικύκλιο, κύκλο ή τετράγωνο. Η χρησιμοποίηση διακριτικών σημείων στο μελισσοκομείο (θάμνοι, βράχοι) και το βάψιμο της εισόδου των κυψελών με διαφορετικό χρώμα μειώνει την παραπλάνηση στο ελάχιστο.

Οι συνέπειες της παραπλάνησης είναι: **α.** Η μετάδοση ασθενειών. **β.** Η αυξημένη εργασία για το χειρισμό των κυψελών λόγω της ανομοιομορφίας στον πληθυσμό των κυψελών. Άλλα μελίση θα χρειάζονται δυνάμωμα, ενώ άλλα θα χρειάζονται φροντίδα για την πρόληψη σμηνουργίας. **γ.** Η μείωση της παραγωγής.

Εικόνα 4. Απαράδεκτη θέση μελισσοκομείου δίπλα σε δρόμο ταχείας κυκλοφορίας με τις κυψέλες πολύ κοντά η μία στην άλλη, αυξάνοντας την παραπλάνηση.

7. ΑΠΟΦΥΓΗ ΛΕΗΛΑΣΙΑΣ (Εικ. 5)

Η πρόκληση λεηλασίας είναι ότι χειρότερο υπάρχει για το μελισσοκόμο. Εκτός από την απώλεια μελισσιών μεταδίδονται ασθένειες σε όλο το μελισσοκομείο του καθώς και στα γειτονικά. Επειδή τα άρρωστα μελίση είναι πιο αδύνατα, λεηλατούνται και ευκολότερα.

Για να αποφύγουμε τη λεηλασία θα πρέπει να έχουμε υπόψη τα παρακάτω:

α. Να διατηρούμε ισοδύναμα σε πληθυσμό μελίση και το κάθε ένα να έχει βασίλισσα.

β. Όταν επιθεωρούμε τα μελίσσια σε περίοδο ξηρασίας, να είμαστε προσεκτικοί αλλά σύντομοι. Να μην αφήνουμε εκτεθειμένες κηρήθρες με μέλι, αλλά να τις διατηρούμε σε πάτωμα καλά κλεισμένες.

γ. Αν πρέπει να τροφοδοτήσουμε, τότε η τροφοδότηση πρέπει να γίνει πολύ αργά το απόγευμα, για να προλάβει να νυχτώσει, σε περίπτωση που αρχίσει κάποια λεηλασία.

Αν ξεσπάσει λεηλασία στο μελισσοκομείο, είναι δύσκολη η καταστολή της και πρέπει να κάνουμε τις **παρακάτω ενέργειες**:

α. Σκεπάζουμε όλα τα εκτεθειμένα μέλια και καθαρίζουμε καλά τα σημεία που έσταξε μέλι.

β. Κλείνουμε με κολλητική ταινία τυχόν τρύπες και ρωγμές των κυψελών.

γ. Μειώνουμε πολύ την είσοδο των κυψελών με χόρτα ή με τις πόρτες τους.

δ. Αν η λεηλασία επαναληφθεί την επόμενη μέρα, τότε καλό είναι να μεταφέρουμε τα αδύνατα μελίσσια σε άλλη περιοχή.

Εικόνα 5. Λεηλασία σε εξέλιξη. Οι μέλισσες προσπαθούν να εισέλθουν στην κυψέλη όχι μόνο από την είσοδο αλλά και από άλλα σημεία της κυψέλης.

8. ΑΠΟΦΥΓΗ ΑΣΚΟΠΩΝ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΕΩΝ

Οι άσκοπες επιθεωρήσεις εκτός του ότι αυξάνουν το κόστος εργασίας στο μελισσοκομείο προκαλούν και προβλήματα στα μελίσσια όπως πρόκληση λεηλασίας σε περίοδο ξηρασίας ή ψύξη του γόνου σε χαμηλές θερμοκρασίες.